
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Beste SWG-ers, op de eerste plaats wil ik jullie vooral nog een gezond, maar ook vondstenrijk 2017 toewensen. Ook wil ik jullie weer bedanken voor de vele waarnemingen die ik in 2016 kreeg. Het valt echter wel op dat heel veel (de meeste) meldingen van de verschillend Strandwachten en Strandwerkgroepen komen. Maar ik denk dat er wel meer leden zijn die regelmatig interessante waarnemingen doen op het strand. Hou deze dan niet voor jezelf maar stuur ze op zodat we er allemaal van kunnen genieten. Een mailtje met wat waarnemingen, de datum, de locatie en eventuele bijzonderheden is al genoeg. Bijna alle meldingen zijn van 2016.

Dit verslag kwam tot stand door meldingen van: Strandwacht Neeltje Jans, Trudy Kühne, Henny Pilon, Ilona Buth, Ellen van der Niet, Wil Schipper, Henk Mulder, Gijsbert Twigt, Herman Cremers, familie Dam, Sytske Dijksen, Frans van Zijderveld, Sandra Huigen, Buddy Wielstra, Mart Karremans en mijzelf.

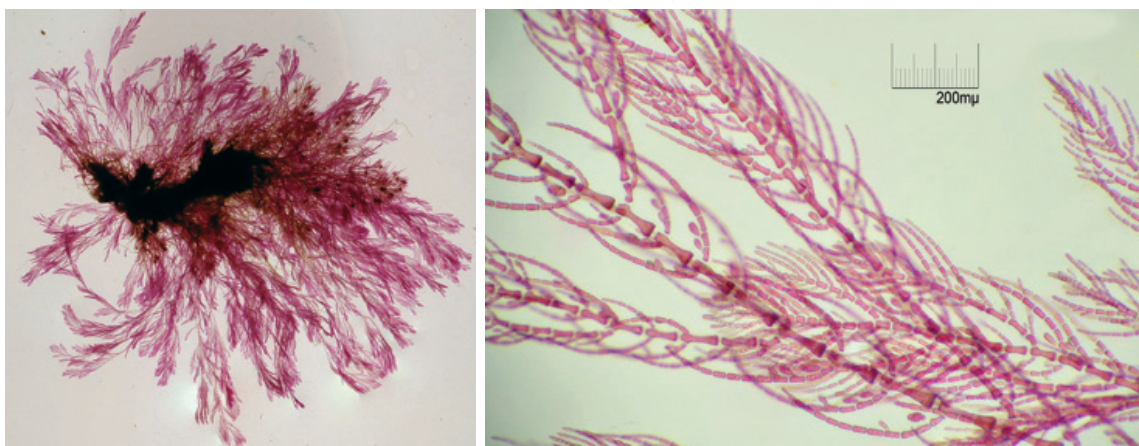
WIERNEN

Als ik de waarnemingslijsten krijg van de Strandwacht Neeltje Jans, dan staat daar een serie van bijna altijd aanwezige soorten op: knotswier *Ascophyllum nodosum*, Iers mos *Chondrus crispus*, gaffelwier *Dictyota dichotoma*, alle soorten zeeëik, knoopwier *Gracilaria spec.*, purperwier *Porphyra spec.*, Japans bessenwier *Sargassum muticum*, zeesla *Ulva spec.* en wakame *Undaria pinnatifida*. Op 22-07 waren er echter ook veel andere wieren aangespoeld, zoals rood horentjeswier *Ceramium virgatum*, donker buiswier *Polysiphonia fucoides*, *Ulothrix speciosa*, kernwier *Mastocarpus stellatus*, oesterdief *Colpomenia peregrina*, onregelmatig vederwier *Bryopsis hypnoides* en visdraad *Chaetomorpha linum*.

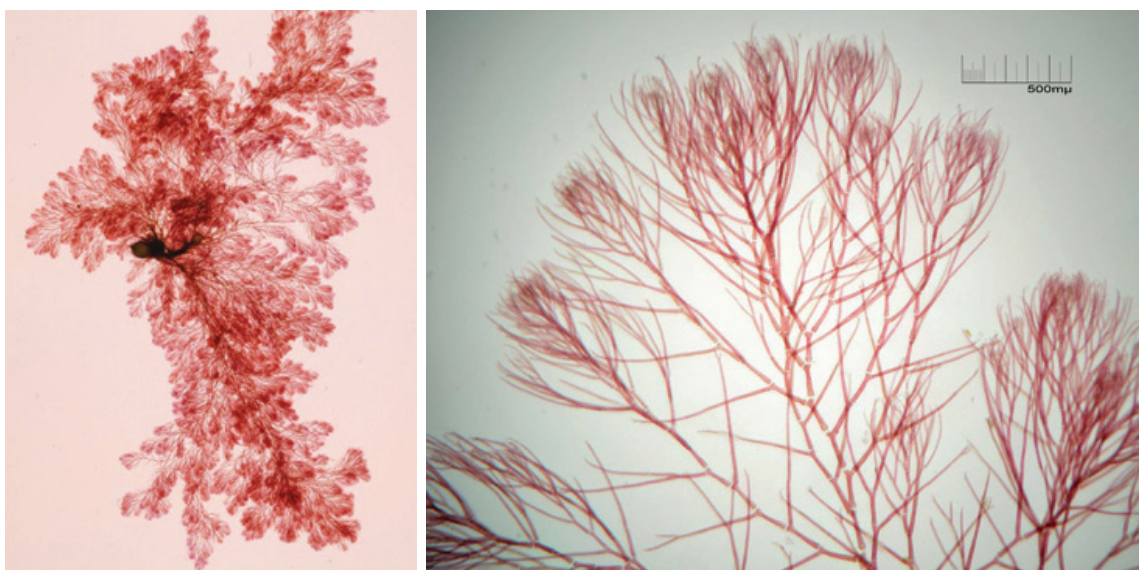
Op 06-11 liep ik samen met Trudy Kühne en Henny Pilon een strandwacht bij Petten. Op een paar aangespoelde voorwerpen vonden we een aantal wieren. Zo zat er op riemwier *Himanthalia elongata* bijvoorbeeld roze kalkkorstwier *Phymatolithon lenormandii*, *Lomentaria clavellosa*, *Plocamium cartilagineum* en cf. *Nitophyllum punctatum*. Ook lag er vrij veel knotswier *Ascophyllum nodosum*, en daarop zat *Antithamnionella ternifolia* en *Caulacanthus okamurae*. Op een stuk hout dat ik opraapte voor de mosdiertjes die erop zaten bleek ook een aantal leuke wiertjes te zitten. Tussen de groenwieren *Ulva clathrata* en *Cladophora cf. albida* zaten ook de roodwiertjes

Polysiphonia brodiae, *Aglaothamnion* spec. en *Callithamnion tetragonum*. Op één van de riemwiervoetjes zat ook geknoopte zeedraad *Obelia geniculata*, met daarop het roodwiertje *Colaconema daviesii*. Herre Stegenga heeft ze weer voor mij gedetermineerd, waarvoor ik hem wederom hartelijk wil bedanken.

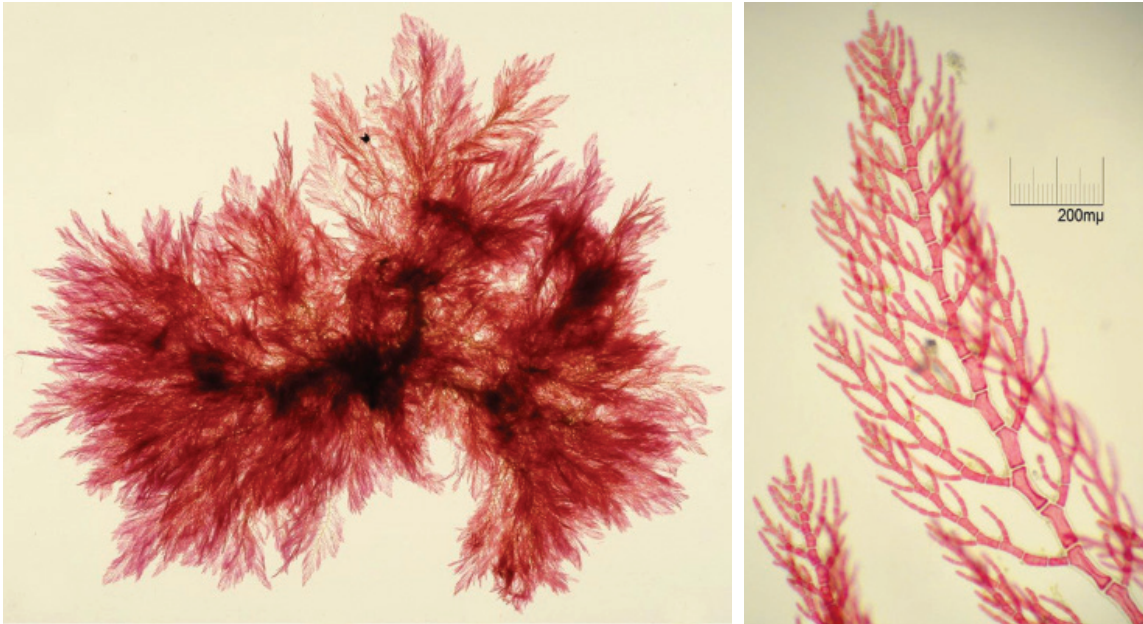
Van Mart Karremans kreeg ik ook een aantal wierwaarnemingen toegestuurd. Hij was op 19-11 met de SWG-groep Waterweg Noord bij de getijdepoel bij Kattendijke en verzamelde daar o.a. *Antithamnionella spirographidis* (fig. 1; met *Dasysiphonia japonica*), *Callithamnion corymbosum* (fig. 2), *Compsothamnion thuyoides* (fig. 3), *Cryptopleura* spec. en stippeltjeswier *Nitophyllum punctatum*.

Figuur 1. *Antithamnionella spirographidis*, rechts een detail (foto's: Mart Karremans).

Figuur 2. *Callithamnion corymbosum*, rechts een detail (foto's: Mart Karremans).

Figuur 3. *Compsothamnion thuyoides*, rechts een detail (foto's: Mart Karremans).

WORMEN

Ellen van der Niet en Wil Schipper waren half mei een paar dagen op Schiermonnikoog. Tijdens hun strandfietstocht naar 'De Balg' zagen ze vele kokers van de schelpkokerworm *Lanice conchilega*. Ook lagen er kokertjes van het goudkammetje *Lagis koreni*. Dit waren meestal kokertjes zonder worm, maar er lag ook een worm zonder kokertje (fig. 4). Op 16-07 vond Gijsbert Twigt op een plastic voorwerp de rode kalkkokerworm *Serpula vermicularis*. Op 22-11 lag er een grote plastic balk op het strand tussen Egmond en Bergen. Daarin zat een aantal gaten die vol zaten met aangroei. Het bleken

Figuur 4. Goudkammetjes, met rechts een worm zonder kokertje (foto's: Ellen van de Niet).

kokers van een klakkokerworm te zijn maar door het vele zand dat er op plakte was moeilijk te zien welke. Toen ik thuis het zand er afspoelde, bleek het de trompetkalkkokerworm *Ficopomatus enigmaticus* te zijn. Mooie bruin gekleurde kokertjes met witte kelkvormige openingen (fig. 5).

Figuur 5. De trompetkalkkokerworm *Ficopomatus enigmaticus* (foto: Rien de Ruijter).

WEEKDIEREN

Een leuke melding, die ik even apart gehouden had en daardoor bijna vergeten, is die van een artemisschelp *Dosinia exoleta* (fig. 6). Hij werd al op 25-03 gevonden op het strand bij Petten door Ilona Buth. Deze soort wordt daar niet vaak gevonden en is waarschijnlijk met de laatste suppletie op het strand terechtgekomen.

Na lange tijd eindelijk de schelpen uitgezocht die ik in april verzamelde in Zeeland.

Figuur 6. Artemisschelp *Dosinia exoleta* (foto: Ilona Buth).

Zo was ik op 13-04 bij Domburg, en vlak voordat de vloed weer over een mooie rand met gruis zou spoelen, kon ik nog wat in een zak scheppen. Er zaten leuke dingen tussen zoals: 12x scheefhoren *Lacuna vincta*, 16x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum*, 168x wenteltrap *Epitonium clathrus* (de meeste juveniel), 6x *Potamides tricinctus*, 1x *Terebra inversa*, 1x *Nassarius lamellilabrus* en 5x schepje *Philine aperta*, waarvan helaas maar één gaaf exemplaar. Een dag later was ik op het strand bij Breskens, en ook daar nam ik wat gruis mee. Hierin vond ik o.a. 10x dwergdrijfhorentje *Pusillina inconspicua*, 2x slank gordelhorentje *Onoba aculeus*, 1x dekselhoren *Tricola pullus*, 2x bruin sponshorentje *Cerithiopsis tubercularis*, 1x stomp buishorentje *Caecum glabrum*, 1x krom glanshorentje *Vitreolina philippi*, 2x stompe ribhoren *Boreotrophon truncatus*, 1x gekield traliehorentje *Chrysallida pellucida* en 1x *Acteon levidensis*.

Tijdens de strandfietstocht op 17-05 vond Ellen een bijna gave noordhoren *Neptunea antiqua* en Wil een puntgave Turtons wenteltrap *Epitonium turtonis*. Enkele tientallen eikapsels van de tepelhoren *Euspira catena* werden gezien bij de 'Zandmotor' door Henk Mulder op 18-05. Gijsbert Twigt vond op 16-06 ook een aantal leuke dingen bij Katwijk. Hij raapte 38x wenteltrap *Epitonium clathrus* en 1x trapgevel *Propebela turricula* op. Op een stuk van een visnet vond hij een aantal schilferige dekschelpen *Heteranomia squamula* en een verse geruite napslak *Emarginula fissura*.

Een dichtgestreepte artemisschelp *Dosinia lupinus lincta* werd op 17-06 gevonden door Sandra Huigen op het strand tussen Petten en Camperduin. Op 11-07 was ze samen met Buddy Wielstra op hetzelfde strand en beiden vonden ze een klep van de zandschelp *Mysia undata*.

Op het strand van Neeltje Jans lagen op 22-07 niet alleen veel wieren, maar ook veel doubletten van verschillende soorten. Zo lagen er doubletten van de tere plaatschelp *Tellina tenuis*, de Japanse oester *Crassostrea gigas*, het zaagje *Donax vittatus*, het nonnetje *Macoma balthica*, de mossel *Mytilus edulis*, de Amerikaanse boormossel *Petricola pholadiformis*, de halfgeknotte strandschelp *Spisula subtruncata*, de stevige strandschelp *Spisula solida* en de tapijtschelp *Venerupis senegalensis*.

Vlak voor de inleverdatum van dit verslag kreeg ik nog een paar leuke meldingen. Zo vond Frans van Zijderveld op 01-12 bij Castricum een geldkauri *Cypraea moneta*.

Sytske Dijkxen meldde een baardmossel *Modiolus barbatus* met daarop een holteschelpje *Kellia suborbicularis* (fig. 7). Dit alles zat op een plastic drijvertje dat werd gevonden op 19-11 ter hoogte van paal 6 op 'De Hors' op Texel. Ook vond ze een stuk wier met daarop nog volle eipakketjes van de fuikhoven *Nassarius reticulatus*. Deze vondst deed ze al eerder, namelijk op 22-05.

Figuur 7. Baardmossel *Modiolus barbatus* (foto: Sytske Dijkxen, Foto Fitis).

INKTVISSEN

Van Ellen van der Niet lag er nog een melding van een zeekat *Sepia officinalis* die ze vond op 01-05 bij de uitwatering bij Katwijk. Het was een wat beschadigd (had bijv. nog maar één oog) dier van 25 cm. Henk Mulder meldde een paar eitrossen van de gewone pijlinktvis *Loligo vulgaris* op het strand van de 'Zandmotor' op 18-05. Op 21-08 vond Ellen een schildje

Figuur 8. Kleine achtarm *Eledone cirrhosa* (foto: fam. Dam).

van de sierlijke zeekat *Sepia elegans* bij Katwijk. Een paar dagen eerder had ze er ook al één gevonden op dezelfde locatie. Schilden van de zeekat *Sepia officinalis* worden door de strandwacht van Neeltje Jans heel vaak gevonden, maar op 03-10 en 17-10 vonden ze ook schilden van de gedoornde zeekat *Sepia orbignyana*.

Een levende kleine achtarm *Eledone cirrhosa* (fig. 8) spoelde op 26-10 aan op het strand bij Hollum. Deze, voor onze kust zeldzame, soort werd gevonden door fam. Dam van zorgboerderij 'Sudwester'. Het dier (een vrouwtje) is, na het maken van wat foto's, teruggezet in zee.

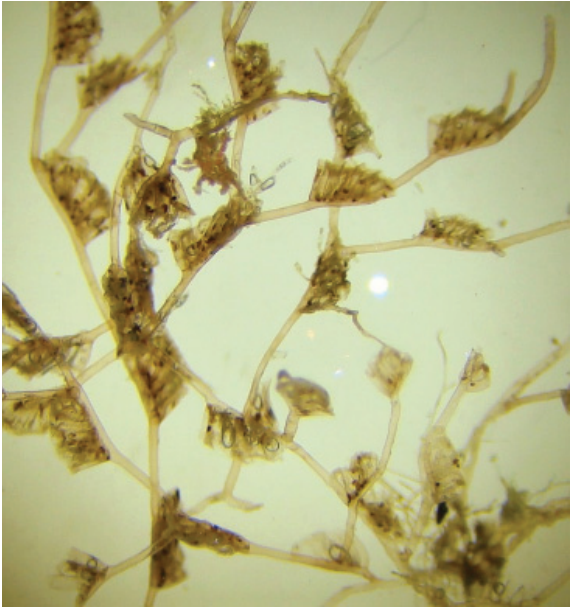
KREEFTACHTIGEN

Tijdens de strandwacht bij Petten, op 27-06, werd er een Chinese wolhandkrab *Eriocheir sinensis* gevonden met op de scharen zoveel mosselbroed dat 'de wol' vrijwel niet zichtbaar meer was. Op het plastic drijvertje dat op 19-11 werd gevonden door Sytske Dijkse zat ook een zeespin, namelijk een michelinmannetje *Pycnogonum litorale*. Op een grote plastic boei vond ze op 14-08 al een super groot (diam. 45 mm, hoogte 32 mm) vulkaantje *Balanus perforatus* en een viertal ritspokken *Verruca stroemia*.

MOSDIERTJES

Op 06-11, tijdens de strandwacht bij Petten, lag er van alles op het strand, waaronder wat riemwier en plastic voorwerpen. Aan het riemwier zaten ook nog een paar 'voetjes' en daarop vond ik het ledermosdiertje *Membranipora membranacea*, het onverwacht mosdiertje *Tricellaria inopinata*, het harig mosdiertje *Electra pilosa* en *Celleporina caliciformis*. Op een stuk hout/tak zaten 27 verse kolonies van *Cryptosula pallasiana* met allemaal nog een oranje kleur. Ook zat er een grote verse kolonie zeekantwerk *Conopeum reticulum* op. Van deze laatste soort zaten er ook een paar kolonies op een plastic deksel, samen met *Membranipora tenuis* en *Aspidelectra melolontha*. Op een zwarte plastic korf vond ik het harig mosdiertje *Electra pilosa*, *Eurystrotos compacta*, wrattig mosdiertje *Plagioecia patina*, *Membranipora tenuis*, *Schizomavella linearis*, *Schizomavella auriculata*, *Chorizopora brongniartii*, *Microporella ciliata*, *Scruparia ambigua*, koehoornmosdiertje *Scruparia chelata*, spiraalmosdiertje *Bugula plumosa*, puimsteenmosdiertje *Cellepora pumicosa*, *Rhynchozoon bispinosum* en het neetmosdiertje *Amathia lendigera* (fig. 9). Deze laatste soort wordt niet heel vaak gemeld. Op een aantal stengels van een pol rietwortels zat grijze zeevinger *Alcyonidium condylocinereum*.

Sytske Dijkse vond op 07-11 een plastic containertje, bij paal 11 op Texel, met daarop enkele tientallen kolonies van het purper mosdiertje *Tubulipora liliacea* (fig. 10). Na de eerste najaarsstorm, op 20-11, was ik op 22-11 even op het strand tussen Egmond en bergen aan Zee. Er waaide nog een wind met kracht 5 á 6 dus was er veel onder het zand verdwenen, maar in een oude vloedlijn vond ik een blauwe drijver met daarop veel aangroei. Hier tussen zaten verschillende kolonies van het wrattig mosdiertje *Plagioecia patina* en *Disporella hispida*. Op een stuk plastic zat een kolonie *Schizoporella unicornis*, en op een plastic bakje vond ik *Amphiblestrum auritum*.

Figuur 9. Neetmosdiertje *Amathia lendigera* (foto: Rien de Ruijter).

Figuur 10. Purper mosdiertje *Tubulipora liliacea* (foto: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

GEWERVELDEN

Ik begin met een wat oudere melding, maar wel een bijzondere. Sytske vond op 22-05-15 een eikapsel van een grootoogrog *Leucoraja naevus* bij paal 9 op Texel (fig. 11).

Op 16-05 waren Ellen en Wil op 'De Balg' en zagen daar een skelet van een bruinvis *Phocoena phocoena*. Met de strandwacht van 06-11 bij Petten lag er vlakbij de strandtent 'Zee en zo' ook een dode bruinvis. Trudy Kühne en ik waren er voorbij gelopen omdat we in de waterlijn een paar brokken veen zagen die onze aandacht trokken. Even later kwam de derde strandwachter,

Figuur 11. Grootoogrog *Leucoraja naevus* (foto: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

Henny Pilon er bij en die had hem/haar wel gezien, dus zijn we even een stukje teruggelopen. Op het eerste gezicht leek het dier helemaal gaaf (zelfs niet aangepikt door meeuwen), maar er bleek toch een flinke wond te zitten aan de kant waarmee hij/zij op het strand lag. Na het nemen van foto's en een melding zijn we verder gegaan met de strandwacht. Een huidfragment van een bruinvis (20x30 cm) werd op 21-11 gevonden bij paal 8 op Texel door Sytske Dijkxen.

Toen Herman Cremers op 13-11 op de 'Zandmotor' liep, vond hij een aantal eikapsels. Het waren twee eikapsels van de stekelrog *Raja clavata*, één van de hondshaai *Scyliorhinus canicula* en één van de golfrog *Raja undulata*: dat is al de vierde melding in 2016 van deze toch bijzondere soort.

Figuur 12. De schuimalg *Phaeocystes* opgeklopt als slagroom (foto: Sytske Dijkxen, Foto Fitis).

DIVERSEN

Jullie kennen het allemaal wel, een dikke in de wind bewegende laag schuim op het strand waarvan dan grote vlokken wegwaaien die snel kleiner worden naarmate ze verder over het strand rollen. De schuimalg *Phaeocystes* die Sytske Dijkxen zag op 27-04 was echter opgeklopt tot een slagroomachtige massa die bijzondere vormen kreeg op de omslaande golven (fig. 12).

Adres CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Het Zeepaard 77(1): 3-11, februari 2017